

List izhaja vsak petek

in velja s poštino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 sold., za četrto leta 80 sold.— Za ude nar. - polit. društva „GORICA“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. v tiskarni.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošiljajo opravištvu v nunskih ulicah v tiskarno Karol Mail-ling-ovo. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznanila se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 sold., če trikrat, 15 soldov.

Nova dekliška šola v Gorici z nemškim(!) učnim jezikom.

Ali se uresniči vest nekterih časopisov, da namerava ministerstvo osemrazredno meščansko dekliško šolo in s časom tudi pripravnico z nemškim učnim jezikom v Gorici ustanoviti, ali ne, to bo v kratkem gotovo.*) Na vsak način pa je vredno, stvar na rešeto dejati.

Prvo prašanje je, ali je dekliška srazredna meščanska šola potrebna? — Za mesto je na vsak način potrebna, ker dekline naj se dostojno izobražujejo, da postanejo pridne gospodinje, da zamorejo, ako se omožijo, tudi dobro upljivati na otroke in že iz prvega početka zlahčati mlada srca svojih otrok. Te dobrote bi se lahko udeležile tudi dekline premožnejših starišev iz dežele, ker tudi prebivalci zunaj mesta smejo tirjati, in ker so v veliki večini — z veliko večjo pravico, sredstev, da svoje otroke zamorejo izsolati dostojno in po svoji želji.

Iz tega pa sledi, kakošna naj bo šola. Na Goriškem prebivajo po rodu $\frac{2}{3}$ Slovencev in $\frac{1}{3}$ Lahov. Za te dve narodnosti treba je toraj šol s slovenskim in laškim učnim jezikom, ako se hoče šolo na zdravo in naravno podlago

*) Spis je bil sestavljen že pred 8 dnevi; po največjem sporočilu tukajšnjega dopisnika v „Triesterco“ je neki Schmidt-ova hiša v ulicah sv. Ivana že najeta v ta namen. URED.

LISTEK

Iz Kanala do Kala.

(Potopisna črtica.)
(Dalje).

Zdaj pa moram seči v predale kanalskega farnega arhiva, da bo potopis tudi po učenosti dišal. Dan danes mora človek vse bolj učeno povedati, če ne, ne verujejo ti. Stara pisma nam pripovedujejo, da so dobili Avčani že leta 1496 lastnega duhovna. Imé mu je bilo Sebastijan Tzigend. Ta pa ni imel take oblasti, kakor jo imajo sedanji samostojni dušni pastirji. Pridigal je in pa previdaval, družegani smel. Še krstil ni domá, zunaj v sili in še takrat le z navadno vodo. Krstilnik je dobila avška duhovnja še le l. 1570. Dela je imel pa pri vsem tem še precej. Previdaval ni samo v Avčah, hodil je tudi k bolnikom v današnjo Ljupco, v Lom in Kál. Se vé, da takrat ni bilo toliko ljudi kakor zdaj.

Stare pricestne vasi so mnogo trpele po požarih in Turkih. Tudi Avčani so imeli svoj križ s temi „ne-bodi-jih-treba“. Za gotovo vémo, da so že trikrat pogoreli. Vem, da bo marsikoga zanimalo, če povem, da je 6. septembra 1710.

postaviti. — Koliko pa je Nemcev na Goriškem? — Toliko, da je velika krivica za Slovence in Lahe, ako se peščici nemških otrok na ljubo šolstvo mesto na naravno narodno podlago na glavo stavi s tem, da se Slovenci, in Lahi silijo v nerazumljivem nemškem jeziku učiti se vsega, kar potrebujejo za življenje.

Kar se jezika tiče, ne vlada, ne zasebni nemci, ne nemškutarji ne morejo trditi, kar trdijo gledè učnega jezika za mladenče, da namreč ne morejo po svetu, ako jim nemščina gladko ne teče. Kam pridejo naše Slovenke in Lahinje, da toliko potrebujejo nemščine? — V kuhinji, na trgu, ali kjer si bodi, morda pošteno ne izhajajo z maternim jezikom?

Ako toraj vlada po nekterih uradnikih zapeljana na krivo pot na to dela, da Goriško osreči z nemško osemrazredno dekliško šolo, — zarad peščice Nemcev ali nemškutarjev, jo pač lahko postavimo v izgled vsem še bolj omikanim narodom, da, ako hočejo svoje otroke pri korenini izobražiti, naj si napravljajo le nemških šol, naj si bodo že Francozi, Angleži, Rusi ali kar hočejo.

Če pa vlada na svojo roko, iz lastnega nagiba na to dela, moramo reči, da hoče pot pripravljati nemštvu do Adrije, da hoče „gas“ delati, da toliko ložeje nemški kolos tira svoje namene do tje, do kamor njegov dolg jezik sega, in da tako po nemških

ob treh popoldne pogorel dolnji konec te vasi. Kedaj so zadnjikrat pogoreli, ni treba praviti. Tudi turških konj kopita so teptala že večkrat avškega „poštenega komuna“ tlá. Med oklepaji naj povem, — pa ne da bi s tem koga hvalil ali grajal, — da imenujejo avško vas per eminentiam poštenu komun“. L. 1481. so morali po Turkih oskrunjeno cerkev M. B. Snežnice Nad-Avčem na novo posvetiti.

Iz Avč drži pot navkreber. Prišel sem do kraja, ki vzbuja v meni razne občutke, občutke veselja in — da jo naravnost povem — tudi žalosti. Pred seboj imam stare, votle lipe, ki so videle že mnogo rodov. Med lipami sameva prostorna veličastna cerkev M. B. Snežnice. Kaj bi rekel o tej cerkvi? Marsikaj imam na srečo, pa ne smem vsega povedati, da ne bo zamere. Nekaj pa vendar zinem. Če me bo kedó zastran tega pisano gledal, nič ne dé. Kedo bi vsem ustrezal? Še solnce ne. Tudi ono ima svoj križ z ljudmi. Tudi ono toži:

Ako zjutraj zgodaj vstanem,

Dekle mene kolnejo;

Ako zvečer pozno zajdem,

Se pastirci jokajo.

Cerkev, ktero imam v mislih, je Nad-Avčem, četrtno ure nad avško vasjo. Kedaj so

šolah in po njih pripravljeno ljudstvo toliko ložeje se udomaći pod prusko „Pikkelhaubo“, ako jih prej lačni sosed ne požré. — Nova 8 razr. dekliška šola z nemškim učnim jezikom, ni toraj pravična ne Slovincem ne Lahom.

Dopisi.

Iz Vipolj, 22. jul. — Bliža se čas, ko začnemo mi Brici češpe lupiti in žveplati. Ker po drugih krajih niso v tem tako izvedeni, deloma ker nimajo toliko časa, prodajajo svoje češplje v Brda ter morajo jih sami sem vozariti. Pri takih prilikah poprašujejo vozniki iz Ipave, s Krasa, iz Gor po vaseh, o katerih nihče ne zna. Prigodilo se je lanskega leta, da je neki Ipa-vec z vozom postal blizo mosta pri Versi in popraševal po Lipovžah, pa noben ga ni razumel. K sreči pridem zraven, pa se spomnim, da mož misli Vipolje. Tako imenujejo domači našo vas. Ime menda pride od lepih polj, ki se tukaj prijazno vijejo. Domači ne poznajo ne „Lipovže“ ne „Vipolže“, ampak le Vipolje. Tako tedaj poprašujte, kedar pridete v Brda.

Iz Renč, 25. julija.* — (Blagoslovljenje novega pokopališča in druge občinske zadeve.) — V nedeljo 19. jul. ob 6 uri zjutrej je č. g. št. Peterski dekan v

*) Zarad pomanjkanja prostora odloženo. Ur.

jo zidali, ne vem, stara pa je. Oglejva si jo. Lepa je, da lepši biti ne more.*) Sezidana je v gotiškem slogu. Krpali so pa že na njej. Oglejva si presbiterij od zvonaj. Tu vidiš, da je nekdo lepo gotiško okno zazidal. Cemu? Bog si ga vedi. Toliko si pa upam reči, da mož ni vedel, kaj dela. Cerkev je črna, pa drugačna tudi biti ne more.

Kedar so jo zidali, niso šli po prvi kamen na cesto, marveč so iskali in iskali, da so našli kamenje, ki se je dalo na štiri vogle rezati. Tako in ne drugačno kamenje so vzdali. Od tod črna cerkev. Ljudje pa bi bili radi, da bi jim jo kedo pobelil. Kje imajo glavo? Tam, kjer jim je izrastla, rekel je svoje dni šegav kmetič. Da, tam jo imajo, kjer jim je izrastla; ali tisti, ki so za to postavljeni, da ljudstvo vodijo, ne bi smeli nikdar pozabiti, da kmet trobi v svoj rog in ne vé, kaj bi rad. Doslej je imela ta cerkev, hvala Bogu, vsikdar take poglavarje, ki si niso dali ukazavati. Hvala jim! In če dobí zdaj deset ali dvajset let ljudi, ki ne vedó kaj je lepo, potem z Bogom vsa lepota Nad-avške cerkve. (Dalje prih.)

*) Slikarsko delo pač ne izrazuje sence cerkvene umetnosti, pa mojstru ni zameriti. Popravlj.

nazočnosti obeh farnih dušnih pastirjev in obilne množice vernih Renčanov blagoslovil novo Renčam tolikanj potrebno pokopališče ali „mirodvor“; beseda, ki je po nemškem skovana za „Friedhof“. Nekateri kovači slovenščine niso v izrazih tako natančni; kaj čuda, ako je nekdo nemški „Abentheuer“ predstavil slovensko v „večerna jajca!“ Pa zalazil bi kmali proti namenu tega dopisa na podlistekarju pripadajoče jezikoslovsko polje. — Slovesnost blagoslovljenja je povzdignil primeren govor, ki je šel poslušalcem v srce; slovenščina je č. g. dekanu gladko tekla. Obseg govora je bil 1.) Zakaj katoliška cerkev odločuje poseben prostor za pogreb umrlim kristjanom, in 2.) Zakaj ne sme cerkev očitnim grešnikom, ki v nespokornosti do smrti in kot sovražniki in zaničevalci sv. katoliške vere umrjejo, cerkvenega pogreba dovoliti. Obe točki ste bili za današnje dni prav primerne.

Novo pokopališče je bilo res zelo potrebno, kajti poprejšnje je bilo brž za vasjo premajhno in tako vlažno, da, če je bilo količkaj dežja, se je skopani grob brž z vodo napolnjeval, in mnogokrat se je moralo mrliča v z vodo napolnjeni grob pogrezniti. Hvala Boga, da je obč. zastop tej nedostojnosti konec storil ter novo pokopališče napravil na kraju od vasi bolj saj $\frac{1}{2}$ četrtnike oddaljenem, — kjer bolj zvišeno zemljišče vode ne drži. Občina je to delo dovršila brez posebnega obteženja občinarjev. — Se ve, da je marsikaj v občini za občni blagor potrebnega na pr. javni vodnjak, kajti sedaj moramo piti nesnažno I-pavo, ali pa hoditi dalječ ven (20 minut) po vodo studenčnico, potem prepotrebno je prenovljenje sedanje kaplanije, ki je bolj kurniku, kot duhovskemu stanovanju podobna. Sicer se je zdaj za silo nekoliko popravilo vsled dolgega pritiskanja; pa za Renče, ki štejejo 1700 duš, med njimi nad 300 zidarjev, je to vse premalo; zraven tega je še cerkev zdatno k temu pripomogla.

Iz Volč, 27. julija. (Nesreče — toča.) — Danas nimam nič veselega pač pa žalostnih novic sporočiti. Pretečeni petek in sobota sta bila huda dneva za nas. V petek je strela udarila v zvonik cerkve sv. Danijela, odnesla je kos strehe, kos zidu je preklala, vžgala pa ni. Komaj eno uro po tem je udarila v kozolc kmeta A. K. iz Volč, kateri je do tal pogorel. Da ni ljudstvo urno v pomoč prihitelo, bi si bili, lahko bližnji kozolci vneli, in nesreča bi bila znala biti velika. — V prvem hipu so bili nazoči župan, podžupana, c. kr. finančna straža, kmalu po tem je prisopihala c. kr. žendarmerija iz Tomina, se vé da tudi gosp. okrajni glavar ni pustil na se čakati, pa se je urno odpeljal, ker je slama in žito naglo bilo zgorelo.

V soboto, dan kesneje, pa je brez milosti toča tolkla. Privlekla se je siva megla najbrže iz Benečanskega, v Rutih je začela suti, da je bil hrib bel od nje, vlekla se čez prezalo Čiginjsko polje, deloma obiskovala Volčansko, Tominsko, in boje precej hudo tudi Poljubinsko polje. — Druge krate je veselje gledati vrlega ratarja v lastnem potu premočenega za težko pihajočimi voliči

brazdo vleči, davi pa se mi je milo storilo videti vboge Čiginjce potolčene njive na novo orati. Da bi že kedaj tudi zakmeta kaj dobrega prišlo! A ni je podobe. Vbogi kmet!

Izpod Krna, 29. julija. — (Glück auf! Ein Notnagel weniger! to je: Dobro srečo! en žebelj za silo manj). — Ko je bilo pretečeno leto več duhovnov učiteljev za silo — ali z bolj „kraftnim“ tevtonskim naslovom: „Notnagel-nov“, s kojim je neki c. kr. okr. šolski svetovalec te vrste učenikov proslaviti blagovoli (hvala mu!) ko je bilo torej več tacihi „Notnagel-nov“ (žebeljev za silo) s pismom žalostnega spomina zarad nestanovitnosti „multorum“ do sl. c. kr. okr. svetovalstva tako imenovanim nagradam iz tehtnih razlogov, kojih imenovano svetovalstvo do zdaj še nikakor pobilo ni, nenadoma odpovedalo in šolsko podučevanje ustavilo; — so bili nekaj časa za vseobčno (naj večje kakor naj manjše občine) ljudsko omiko toliko vneti šolski očetje v majhni zadregi in so tuhtali, kaj bi bilo početi, da bi vseobčno ljudsko omikovanje kvara ne trpelo. — Ali malo zadrego so kmalo raspihnili, kakor veter lahko meglico. Tega pa že ne, so djali, da bi mi stalno plačo dali tem „notnagelnom“; če nočejo podučevati za nagrade po Našej milosti jim podeljene, naj pa pustijo. Mi pa hočemo postaviti svetne učitelje na Kamnem, v Dreženci, Kredi, Sedlu itd. (in tako srečen pot „Notnagel-herrlichkeit“). Dictum, factum, t. j. rečeno, storjeno. — Kaj še? počekaj malo! — Rečeno je sicer bilo, ali, da se tudi stori, še do sedaj potrpežljivo čakamo, ker se menda tudi gg. svetovalci še niso otresli prislovice: Naglica ni pridna. Tako bo kmalo leto okoli, in obljubljenih svetnih učenikov še ni; se ve, vsaka dobra stvar potrebuje časa. Vendar kaže, da bo sl. svetovalstvo polagoma prehajalo od obljube do djanja. Prvo priložnost k temu je ponudil Seljski g. župan, kakor sem zvedil; da sem to zvedil, ni kaj malega, ker je tajnost poglavitna čednost in prva dolžnost sl. svetovalstva. — Ta za šolstvo prav vnet in zveden mož, samo škoda da a b c d e ne pozna — je kot prvosednik krajnega šolskega sveta vložil prošnjo pri sl. okr. svetovalstvu za svetnega učitelja in je, da bi sl. svetovalstvu pomagal ga najti, svojega občinskega tajnika kot tacega priporočil. Dotična prošnja je bila pri zadnji seji prišla na dnevni red. S kakšnimi spričevali o preskušnjah, sposobnosti, službovanji priporočenca da je prvosednik svojo prošnjo podprl, to mi ni znano; nadejati se je pa, da bode prošnja ugodno rešena in da udobi tako Seljska občina svetnega učenika, kojega jej iz srca privoščimo, da si bi imele druge obširnije občine prej na vrsto priti. — Dober začetek!

Zarijoveli Notnagel.

Od gorenje Soče. V zadnjem svojem dopisu omenjeno knjigo: gozdnarstvo v avstr. Primorji... Dunaj 1873. ni vredno nekoliko pregledati. Č. bralcem „Glasa“, katere naše borno gozdnarstvo zajema, pa one nemaške knjige ne morejo brati, bom iz nje nekoliko povzel i nekaj

svojih opazk dostavil glede gozdnarstva ob gorenjej Soči.

Za vvod pravi, da v avstrijskem cesarstvu razum Dalmacije nobena dežela nima tako revnih gozdov, kot Primorska. Nasledki pokončanih gozdov so pa tu zarad južne toplote tudi posebno občutljivi, kajti suša pripravlja pot ubožtvu. Pogozdovanje praznih prostorov je neobhodno sredstvo k blagostanji, kakoršno našej deželi sicer zagotavlja ugodna lega i podnebje.

Gozdov šteje na Primorskem 316.090 oralov — pa vsaj 60% je le grmov — je planin 35.037 or., pašnikov 500.137 or., i praznot, ki bi se pa po večem še dale pogozditi 77.566 or. Po podnebji i legi gozde deli v štiri vrste, a) v gorske gozde nad Gorico i Ajdovščino gori do Predila 83.638 or.; b) v gozde istrijske z otoki ured 177.860 or.; c) v gozde furlanijske planjave 5518 or.; i d) v prave kraške gozde 49.974 or. Po tem zaporedoma popisuje te 4 vrste gozdov i sicer njih lego, zemljo, podnebje; imenuje les, kateri v posameznih krajih najbolj rase; govori dalje o posestnikih, o seku i narasti gozdov, o vrednosti i porabi lesu. To opravi prav ob kratkem, le o Krasu govori bolj obširno, kjer dé tudi besedo o zgodovini i načinu razgozdovanja, pa o njegovem sedanjem žalostnem stanu, ter o pravilih tamošnjega pogozdovanja. Konečno omeni vladno prizadevanje v povzdigo gozdnarstva, ter doda v dokladah prav natančni izkaz v centralnih drevesnicah pridelanih i oddanih gozdnih i sadnih sadik l. 1869—72, po tem izkaz denarske vrednosti posameznih sadik v centr. drevesnicah l. 1872, i izkaz zasajenih sadik po občinah l. 1872.

Ta knjiga c. k. gozdnarskega nadzornika nam pove i spričuje, da vlada ima res dobro voljo i željo našo gozdnarstvo povzdigniti, ter daruje v ta namen zdatno podporo; a zaželeni uspeh tega podvzetja je največ odvisen od sodelavnosti posameznih občin i posestnikov.

Nemarnost vladnih organov je naj več zakrivila sedanje ubožstvo naših gozdov ale prepozno je sprevidela, v kako revščino hiti dežela po tej nemarnosti. Gozdnarje je sicer postavljala, pa ravno ti so katerikrat zakrivali razdjanje gozdov, na pr. bovških, Sabotin-skega i. dr.

Tržaški magistrat se je prvi lotil leta 1857. obširnejše pustote zopet pogozditi, ko je z velikimi stroški obširno pustovino nad mestom pri Brezovici zasadil i premenil v lepi borovi gozd. Vlada se je resno tega dela poprijela še le l. 1864, ko je po Krasu napravila nekaj občinskih drevesnic. Nekteri gg. duhovni i župani so si z oskrbovanjem tih drevesnic pridobili velike zaslugе, ali krajne težave i nemarnost ljudstva je zavirala uspešno napredovanje. L. 1865. je po Krasu potujoča avstr. gozdnarska družba dala povod k pravilnejšemu i zdatnejšemu pogozdovanji, i je vlado nagnila, da je v drž. zboru nasetovala i pridobila podporo iz državnih blagajnic. Leta 1869 je potem napravila velike državne centralne drevesnice. Ena je v Gorici, dve pri Kopru i ena v Rodiku; vse merijo blizo 11.000 štirjaških sežnjev. Iz teh

drevesnic se razdajajo sadike za pogozdovanje Krasa, pa tudi našim hribom jih nekaj privoščijo, da se le občine za nje oglase v pravem času. Za danes naj zadostuje to splošno povzetje iz Scharnaggl-ovega poročila, navedem le še, da se je v imenovanih centr. drevesnicah izgojilo leta 1869—72 tedaj vkup v štirih letih blizo 27 milijonov sadik med njimi sadnih i murbnih 1,258.000.

Ogled.

Avstrija. Ministri bivajo v toplicah; počiva tedaj nekako tudi politika. Nar prvi se vrne min. Lasser; od njega pričakuje „N. fr. Pr.“, da bo kaj dregnul v ustavaški voz, da se na potu konfes. postav sopet urayna v smislu naših ustavakov. Tem se sline cedijo po pruski kulturi v boju proti cerkvi. Bodo tudi uslišani, če bodo imeli edino le ministri v tem merodajno besedo. Nadejamo se pa, da bo še kdo drugi, kakor se je že parkratov zgodilo, ministrom zaklical: do tu, naprej ne več.

Moravsko. — Tu je sedmerica federalnih poslancev, ki je ustopila v drž. zbor, proti E g b. B e l c r e d i - j u se izrekla, ki je sam sebe postavil za kandidata v drž. zbor.

Češko. — Mladočeški poslanci za dež. zbor mislijo vanj stopiti. Tako se je izrekel dr. G r e g r, njih vodja. — Pred volitvami so trdili, da ne grejo brez starih. Toliko tedaj velja beseda mladih?!

Ogrsko. — Drž. zbor je srečno dokončal volilno postavo. Obravnaval jo je nekaj mesecev.

Volitev srbskega patriarha v Karlovcih ni še dognana. Krona ni potrdila Stojkoviča. Zbor je v drugič volil. Glasovi popred oddani Stojkoviču, so zdaj pripadli K e n g y e l a c - u, R o m u n e c u; G r u i č je dobil sopet le 7 glasov. — M i s m o s e d o z d a j d r ž a l i p o „Politiki“, pa smo sprevideli, da ima „Vaterland“ prav, ki pravi, da Militič-eva stranka, ki je volila pred Stojk. in zdaj Keug., je zastopljena z Ogr. Ogr. nikakor ne nameravajo Srbsko avtonomijo, ne politično ne cerkveno, ki ste sicer nerazvezljivi, pospeševati temveč razrušiti. Militič-eva stranka je to, kar so pri nas mladi, — proticerkvena. Potem bi bila le volitev G r u i č - a, k o n s e r v a t i v c a, Srbom ugodna.

Vnanje države. **Nemško.** — Zaprli so škofa Paderborn'skega Konrad Martin-a na 16 tednov, Kolin'skega pa mislijo odstavit, kakor Ledochowski-ja. Bo šlo, dokler bo šlo. — K u l l m a n n - o v napad na Bismarck-a kaže se vedno jasneje kot komedija, od Bismarckovih agentov ne prav „kunšno“ izpeljana; — Kul. je neki puško s papirjem nabasal.

Španjsko. — Ker republikancem Karlisti dobro kadijo, bi se Bismarck rad vmešal; poslal je tje že dve ladiji, pa storile so enako tudi druge države, da pruske opazujejo. Bismarck je poslal republikancem orožja in denarjev; žuga pa Franciji, češ da Karliste podpira.

Domače stvari.

(Duh. sprememba.) Č. g. Jak. Pušič, kaplan pri sv. Roku v Gorici gre za fajmoštra v St. Peter (dell' Isonzo).

(Graf Rudolf Attems) znan liberalec in „Lebemann“ jo je pobrisal iz Gorice zapustivši čez 140.000 gl. dolga. Menjice je podpisoval z imenom svoje matere.

Razne vesti.

— *Na Notranjskem* so 17. pret. meseca ubili 3—5 let starega volka, 29. pa dva od 5—8 let stara. Klatili so se okoli Kozaršč kjer tudi volkuljo sledijo. Mladiče so ji že pred 5 tedni žive vzeli in nek fant jo je že nekoliko zadel, pa jo je za zdaj še odnesla. Ustreljeni tehtajo po 65, 70 in 76 funtov.

— *Baron Rothschild*-ova družina je po smrti Anzelm Rothschilda, ki je zapustil premoženje kakih 600.000.000 goldin., poklonila dunajskemu magistratu 500 gold., da je razdeli med uboge. Pred mestno hišo se je zbralo veliko sto mož, žen in otrok, nadejaje se, da bodo bogato obdarjeni iz Rothschildove zapuščine. Ko pa zvedo, da je samo 500 gold. za razdeliti, so kazali svojo nevoljo na razne načine.

— *G r m i i n b l i s k a s e* letos, da je groza. Dan na dan se sliši: Tú je potolklo, tam je treščilo. Dne 23. julija je treščilo v V o l č a h na ravnem polji v kozolec. 3. t. m. ob 9 zvečer je vžgal blisk seneno kopo N a d - A v č e m. Nekoliko više, tam kjer so imeli njega dni, kakor pravijo, kanalski grofi grad, je dvema, ki sta senén voz nakladala, mimo nog tako švignilo, da so jim v mečah žile premrle.

Neka deklina, ki je šla s polja domov je kar zaskočila, ko je nad njo treščilo. Vse to se je skoro h kratu godilo. — Treska in hudega vremena, reši nas Gospod!

— *Pojasnilo glede povišanja duhovske plače.* — Naprošeni smo od merodajne strani objaviti, da dopisnik se Slapu v „Gl.“ št. 31. stvar ni prav razložil. Sedanja dajila imajo po navetu preč. kn.-nadškofijstva ostati in kar primanjkuje do 400, 500 itd. gold., ima se iz blagajnice določiti. Sploh pa je pr. kn.-nadškofijstva večje svote nasvetovala, kot zgor omenjene — ako bo le šlo. — Uredništvo pa misli, da bi v sedanjem položaji in pod sedanjim ministerstvom bilo nar bolje, ako bi duhovščina, da si silno potrebna, nikar na to ne silila. Zakaj, povemo morda o priložnosti.

— *Zastran izdaje slov. nemšk. slovarja vsled Wolf-ove zapuščine* je „Sl. N.“ hudo dolžil dr. Bleiweis-a; škof ljubljanski so se, ker jih je pozivljajl dr. Bl., zanj potegnili in s tem „Narodovo“ obrekovanje razgrnili. Pismo prinesemo prih.

— *Za župane* na Krasu so bili izvoljeni te dni: v Škrbini sopet Jož. Pipan, enoglasno; v Komnu Friderik Švara z večino glasov; v Temnici — Kostanjevici Primožič z absolutno večino; za podžupana v Kost. ključar Urdih.

Poslano.

Iz Brd, 17. julija. — Včeraj mi je nekdo pokazal številko 153 „Slov. Naroda“ z izvirnim dopisom iz Brd, ki popisuje volitve novega starešinstva v Šmartnem. — Ko bi se bili

„Žigonovci“ vsled svojega propada pri teh volitvah kaj malega pri svojem očetu „Narodu“ pokajali ter poprosili, naj on sam poredne „klerikalce“ pokrega, ker se niso dali otepsti, — kdo bi vzel tem nedolžnem mladičem za zlo? — Ali kar tukej rentacijjo, je odveč, da bi se ne porajtalo, zlasti, ker slišim, da se ta dopis na vse strani med naše volilce raznaša. — Ves dopis me spominja na unega človeka, ki je z ukradenimi čevlji tekkel in klical: „Vlovite ga, vlovite ga!“ Za danes naj vzamem pa le prvi odstavek v pretres.

Dopisnik pravi: „Povod živahnej volitvi je dalo to: Tamošnja klerikalna stranka je sklenila Šmartinsko cerkev razširiti, in v ta namen potrebuje svoto od 13.000 gld. Da bi to dosegla, hoče na vsak način v starešinstvo vsiliti svoje može.“ — Tedaj je vender res, kar nisem zamogel nikakor verovati, da ste se vi pri volitvah tega pomočka posluževali. Čudil sem se sicer, kako da ste mogli tudi poštene katoliške može na svojo stran obrniti, — ali za tako nesramne vas pa vender še nisem imel. — Cuj svet! klerikalna stranka po vsej županiji hoče z lastnimi denarji pomagati cerkev širiti posamni čisto tuji fari, in tudi vse druge soobčane k temu prisiliti! — Vas, gospod zvončar (kolovodja)! imamo odgovornega za vso to strašilno sleparijo, — drugi lahko da niso zamogli prav razsoditi te stvari. Vi, gospod, že veste, kdo da je sklenil to cerkev širiti. Že 15. maja 1870 so vsi Šmartinci in sami Šmartinci z lastnimi podpisi ta svoj sklep naznanili prečestitemu kn.-nadškofijstvu ter prosili, naj bi cerkveno premoženje zaleglo, kar bi sami ne premogli.

Podpisani so tudi Anton Jakomčič, Fr. Rožič in tisto malo družih, ki ste jih vi poznejši — kdo vé, — še s kterimi zvijačami na se potegnili, kakor ste tudi nekte uboge našuntali, naj tiste bratovščinske obresti, ki so se bile že v ta namen prihranili, s pritožbo ven zahtevajo, da se med nje razdelé. — Vi, gospod, ste ljudi strašili, da bodo morali, kakor sedaj zvedujem, vsi županijanje celo po 12000% izravnih davkov skladati za Šmartinsko cerkev, ako z nami volijo. Gospod! vsaj Vam ne more biti neznana novejša postava zastran zidanja katoliških cerkev na Goriškem, obravnavana 18. marcija 1863, potrjena pa 29. novembra istega leta. Tam pa v paragrafih 2, 8, 10 berete: „Stroški se zagrinjajo kolikor mogoče s cerkvenim premoženjem“ — „Vožnjo in ročno delo opravlja domača občina“ — „kar zmanjkuje, naj se po odločbah petega poglavja občinska potreba nabere.“ Kaj pa določuje omenjeno peto poglavje občinske postave? — V paragrafu 75 bere se: „Potroški za take naprave, ki utegnejo le kraju samemu in njegovim prebivalcem k pridu biti, smejo se porazdeliti samo na tiste izravne davke, kateri se opravljajo od hiš v kraju s a m e m s t o j e č i h, i n p a o d o b r t n i j i n d o h o d k o v. To veste dobro g. Zvončar. Tudi veste, da imajo Šmartinci že blizo 10.000 gl. v ta namen odkazanih, in da bi jim ne bilo treba skladati še solda ne, ker že same robote dopolnijo prevdarek od 13.000 gold., ki je gotovo še prevelik za tako majhno širjenje. — Iz kacega namena ste tedej begali volilce? Naj Vam jez povem: Enkrat za to, da bi ustavili to delo in ustregli „Narodu“, ki šteje cerkve med nepotrebne reči; po tem pa, da bi s tem strašilom pri volitvah zmagali. „Na mene samega“ tako ste neka ljudem pravljčili „pride blizo 600 gold.“ Veste kaj? s tistimi 600 gold. si lahko, če hočete, se

zidate kapelico pri cerkvi; za cerkev ne boste nič obloženi. Tudi če imate kako hišo pod Šmartno, pride vse le na najemnika, ki se je za to še sam že podpisal.

Cerkev Šmartinsko ste tedaj le Vi zvičajno v volitve vpletli. Povod živahnejšim volitvam je dalo še nekaj vse družega. In to je, da ste hoteli Vi usiliti svoje, deloma nam po nepošteni poti odvrnjene moze v starešinstvo, ker ste previdili, da Vas bode moralo vsako drugo starešinstvo po svoji dolžnosti živo prijeti, da vender enkrat na čisto postavite in pobotate svoje sila pomanjkljive občinske račune od leta 1862 do 1864, ki niso še nikjer potrjeni bili. Tudi Vašemu gospod tovaršu se je bilo in se je še zmirom bati zastran lastnih občinskih računov od 1865 do 1867, ki jih je z vašo pomočjo dal tako čudoma potrditi. Oba pa imata vrh tega še nekaj bratovščinskih obresti v rokah, ki bi se morale tudi poterjati. Kaj čuda, po tem, da bi v starešinstvu rajši Vidva „komandirala“, kakor pa ta neusmiljena klerikalna stranka, ki še Vama ne pusti delati, kar bi hotela! Poleg tega, — da sklenem v dopisnikovi vezavi, bi Vi, gospod, radi po lastni volji ravnali zoper vse, kar je katoliško, posebno zoper kotoliške šole; saj ste se z učiteljem pri sebi v neki hiši izrazili, da je vse sleparija, kar farji učijo in pridigajo. Sicer Vas že naprej pozivam, gospod dopisnik, da nam priobčite tiste naše privržence, ki so kričali: „Proč se šolami, proč z učitelji!“ Da se vidimo! Se spoštovanjem

ANTON CIBIČ, l.r.,
vikar v Kozani, odgovoren za vse.

LISTNICA UREDNIŠTVA. G. And. Kocjančiču v Podgori: Ker je Vaše poslano proti g. M. že v „Soči“ št. 31. i 32. bilo natisnjeno, zdi se nam saj nepotrebno, je v našem listu sopet ponatisniti.

Gg. dopisnikom G., M., in drugim: Prihodnjič.

G. Albertu Kodriču v Rihenbergu (Polje): Vi ste se 26. VII. naročili na naš list po listnici. Poslali smo Vam liste od 1. julija (začetka meseca, ker drugač ne gre) naprej; Vi ste pa vse nazaj poslali, zapisavši, da ne sprejmete. — Ako ste nameravali, norčevati se z opravištvom, zberite si prihodnjič druge osebe.

OZNAILO.

Naznanja se s tem, da bode prihodnji somenj v **Nabrežini kvaterni četrtek septembra**, to je 17. imenovanega meseca, h kateremu somnju, ker je vselej prav živahen, slavno občins. uljudno vabi podpisano Županstvo v Nabrežini 26. jul. 1874.
JOŽEF GRUDEN l.r.

Prodaja

OGRSKEGA VINA

na vedro (emer) po 40 bokalov,
BELEGA po gl. 9 do 12 vedro
CRNEGA „ „ 9 „ 13 „

v

Seppenhofer-jevi drogeriji

na **Travniku**

(nasproti nadškofijske kapele);
kjer je tudi založba
žganja iz ogrskih
tropin

po gl. 24 do 28 vedro (emer.)

Od leta 1767

Svetinja za napredek

Svetinja za zasluge

ALBERT SAMASSA

C. KR. DVORNI ZVONAR,

izdeljevalec strojev in raznoterega orodja pri gasenji ognja
v Ljubljani

priporoča p. n. cerkvenim predstojnikom in občinskim zastopom:

Vbrana zvonila

z vso potrebščino, kakor jarmi, ojnice, okovi. Zvon tudi 40 centov teže zamore en mož zvoniti; dalje priporoča vse vrste

brizgalnic, orodja za gašenje, vodnjake, cerkvene svečnike iz medenine, ventile, šravbe itd. itd.

po najnižji ceni.

Občinam in gasilnim društvom, da si zvonove in gasilno orodje lahko omislijo, privolim plačevanje v obrokih.

Diploma pripoznanja

Diploma pripoznanja

14 svetinj

Zavarovalna banka

„SLAVIJA“

v Pragi.

Naznanja se slavnemu občinstvu, da smo pooblastili gospoda **Štefana Makuza** kot zastopnika banke „Slavije“ na Goriškem, in uljudno prosimo, da bi se omenjenemu gospodu izreklo mej vsimi prijatelji, ki se žele zavarovati, popolno zaupanje.

Fr. And. Plesche.

Podpisani si čestita sl. občinstvu naznanjati, da je odprl v Devini zalogo bele morske soli in pravega istrijskega olja, kakor tudi vse moke in otrobi.

Se nadeja, da p. n. gospodje, ki bodo blagovili ga z naročbami počestiti, bodo vselej s tehto in s prav spodobno ceno zadovoljeni. Na pr. podpisani daja moke in otrobi po ravno istu ceni, koja je v

Št. Ivanskemu mlinu.

P. SARDOTSCH.

Agenturo banke Slovenije sem

prevzel jaz podpisani ter se obrnem do čas. duhovščine, da bi me v tem podpirala. Po oblaščen sem za agenta čez cele Brde.

Se spoštovanjem.

Ant. Jakončič

posest. in agent banke „Slovenije“.

Na prodaj je mnogo botilij prav **izvrstnega berzamina** po 70 kr. botiljo. Kdor želi kupiti naj se oglasi pri opravištvu „Glasa“ — v Mailing-ovi tiskarni. —